

# Protokoll mellom Statnett og Norsk Industri

## Fastsettelse av tariffsatser for transmisjonsnettet for 2020

### Bakgrunn

Statnett SF er som operatør av transmisjonsnettet ansvarlig for utforming av og vedtak om tariffene gjeldende for transmisjonsnettet. Norsk Industri er gjennom egen samarbeidsavtale gitt drøftingsrett med hensyn til utforming av tariffene i transmisjonsnettet.

Statnett SF og Norsk Industri gjennomgikk i møte den 13. juni 2019 grunnlaget for beregning av tariffene for transmisjonsnettet for 2020. Under gis det en oversikt over tallgrunnlaget som ligger til grunn for tariffene for 2020, samt oversikt som viser regnskap 2018 og prognose for 2019.

		2018	2019	2020
Regulert inntekt	Tillatt inntekt	7 313	8 446	9092
	IR Nettap	1084	941	791
	<b>Sum tillatt inntekt</b>	<b>8 397</b>	<b>9 387</b>	<b>9 883</b>
Variable inntekter	Flaskehalsinntekter	961	914	1241
	Energiledd	1051	917	791
	Andre inntekter	100	94	100
	<b>Sum variable inntekter</b>	<b>2112</b>	<b>1925</b>	<b>2132</b>
Faste tariffledd	Produsenter	1 653	1741	1614
	Alminnelig forbruk	4 552	5 154	5281
	Stort forbruk	363	486	612
	Fleksibelt forbruk	50	48	83
	<b>Sum faste tariffledd</b>	<b>6 618</b>	<b>7 429</b>	<b>7 590</b>
<b>Sum inntekter</b>		<b>8 730</b>	<b>9 354</b>	<b>9 722</b>
Renter og korrigeringer for tidligere år - MMI		35		
<b>Arets endring MMI</b>		<b>368</b>	<b>-33</b>	<b>-161</b>

Nedenfor vises forslag til tariffsatser for 2020, samt for sammenlikningens skyld de satser som gjaldt for 2018 og 2019. Tariffsatser for forbruk for 2020 vil kunne endres ved vesentlige endringer i prognosene før endelig vedtak. Statnetts styre vil fatte vedtak om tariffen for 2020 i september 2019. Tariffene vil kunngjøres senest 1. oktober.

		Enhet	2018	2019	2020
Forbruk	Fastledd	kr/kW	360	393	400
Produksjon	Innmatings tariff	øre/kWh	1,10	1,14	1,16
	Påslag systemdrift	øre/kWh	0,20	0,20	0,05
	Innfasing	øre/kWh	0,10	0,10	0,10
Fleksibelt forbruk	15 min varsel	kr/kW	18	20	-
	2 timers varsel	kr/kW	90	98	121
	12 timers varsel	kr/kW	180	196	202
	15 min varsel, maks 2 t	kr/kW	270	294	303
Reaktiv effekt	Reaktiv effekt, over 20 MVAR	kr/kVAr	35	35	40

## Norsk Industri sine kommentarer til forslag til tariffsatser for 2020

### Tilbakemeldinger foreslått tariffmodell 2020

I protokoll av 31. august 2018, for tariffmodell 2019 og planlagt ny tariffmodell fra 2020 og utover etterlyste Norsk Industri et konkret og involverende arbeid for utvikling av en langsiktig og robust tariffmodell for transmisjonsnett – med mulighet for gjennomgående tariff for industri uavhengig av tilknytningsnivå, som tok høyde for innføring av anleggsbidrag fra 2019. Dette foreligger heller ikke nå. Det er svært kritikkverdig.

Statnett opprettholder dermed en svært uheldig praksis med store, kortsiktige og vilkårlige omlegginger, uten forankring og forklaring, som får merkbart negative konsekvenser for store forbrukere. En robust totalløsning skyves ytterligere ut i tid. Dermed er en regulatorisk forutsigbarhet, som har bidratt til mange investeringer i norsk industri det siste tiåret, så godt som fjernet. Dagens tariffsituasjon gjør det langt mer krevende for industribedrifter å fatte investeringsbeslutninger, og berørte bedrifter opplever nå en vesentlig reduksjon i lønnsomhet.

Forslaget til Statnett reduserer taket på SFHB-rabatten fra 75% til 60% i 2020. Rabatten ble endret fra 90% til 75% i 2019. Dette gir en kostnadsøkning for industrien på om lag 250 millioner kroner pr år fra 2018 til 2020. Berørte industribedrifter tilknyttet regionalnettet får et ytterligere påslag. Når Statnett øker sin nettkapital fra ca. 20 til ca. 90 mrd. kroner over få år, innebærer endringene en markant økning i regulatorisk risiko og svekkelse av rammevilkår for norsk fastlandsindustri. Økningen i risiko forsterkes av at den ikke kan reduseres gjennom vanlige virkemidler for risikohåndtering.

En kortsiktig og, for industrien og forbrukere ellers, skadelig praksis er dermed i ferd med å bli en etablert arbeidsmetode i Statnett.

I forbindelse med ESAs behandling av Celsa-klagen har Statnett i brev til ESA forklart den nettmessige begrunnelsen for SFHB-tariffen i tariffmodellen fra 2015-2018. Statnett gir en tydelig kvantitativ vurdering på hvordan de ulike vektungskriteriene for henholdsvis stabilt forbruk, sommerforbruk og lav timesvariasjon gjenspeiler alternativkostnader (450-650 millioner kroner hvert år) for investering i og drift av transmisjonsnett. Statnett argumenterer også grundig for at lav SFHB-tariff og dermed høyere SFHB-forbruk er bedre enn økt "vanlig" forbruk eller eksport, fordi det siste alternativet ville gitt høyere topplast, behov for betydelige investeringer i nettet og høyere kostnad. Statnett konkluderer også i



sine avklaringer til ESA med at foretaket ikke er enig i påstanden om at stabil industri-last ikke har en positiv effekt på investeringskostnader for transmisjonsnettene som ble lagt frem av EC Group i rapporten «Nettmessig nytte av stort og stabilt forbruk». Etter industriens syn vurderer derfor Statnett nytten av industriforbruk å være langt større enn EC Group både når det gjelder besparelser for systemdriftskostnader og kapitalkostnader.

I sitt tilsvarende brev til ESA er Statnetts begrunnelse for senkning av tak på SFHB-rabatt til 75% på den andre siden begrenset til at "fundamentale endringer i nettet" tilsier at stabile forbruksmønstre blir mindre verdte. Fundamentale endringer presiseres ikke, annet enn å skrive "...due to developments in the Nordic power system, ...". Vi har ingen formening om hvilke utviklinger dette refererer til. Norsk Industri mener at med økt utvekslingskapasitet, mer uregelmessig kraftproduksjon og mindre stabil baslastproduksjon i Norden (svensk kjernekraft) vil systemdriftsikkerheten øke og behovet for og nytten av stabilitet øke. Industrien bidrar med nytte til driften av transmisjonsnettene og kraftsystemet, blant annet gjennom stabilt uttak og en betydelig evne for fleksibilitet. Vi finner dermed ingen tydelig nettmessig begrunnelse for at industriens dekningsandel av nettkostnader skal øke.

Vi merker oss ellers både Statnetts og OEDs betraktninger i svaret til ESA om tariffprinsipper og Statnetts autonomi i henholdsvis energiloven og kontrollforskriften. Det gjengis flere ganger at tariffen skal være "cost-reflective" og gi mest mulig effektiv nettutnyttelse. Det presiseres også at Statnett har stor grad av selvbestemmelsesrett hva gjelder å differensiere tariffen og presisere hvilket tariffnivå ulike uttakskunder bør og skal ha. Både OED og Statnett samtykker således med at Statnett har stor handlingsfrihet ut fra de føringer som er gitt i energiloven og kontrollforskriften. Industrien mener derfor at underlag i ESA klagen ikke begrunner de endringer som Statnett nå foreslår. Norsk Industri mener at Statnett bør utnytte handlingsrommet innenfor EØS-regelverket maksimalt.

Norsk Industri mener på denne bakgrunn at det ikke foreligger noen nettmessige eller regulatoriske grunner til en så dramatisk endring i SFHB-modellen som Statnett legger opp til i tariffen for 2020 eller for at industrien skal ta en vesentlig større andel av samlede nettkostnader. Av hensyn til forutsigbarhet i rammevilkårene for en sentral del av norsk næringsliv ber vi om at Statnett ikke gjør noen endringer i SFHB-tariffen fra 2019 til 2020.

### Tilbakemeldinger langsiktig tariffmodell

Norsk Industri merker seg en klar mangel på fremgang hva gjelder utvikling av ny og langsiktig tariffmodell. Dette er beklagelig og innebærer en betydelig ulempe og risiko for hele industrien. Så vidt oss bekjent består fastleddet i en ny tiltenkt modell av tre elementer som fortsatt ikke er ferdig definert:

- *Grunnkostnad*: Statnett har jobbet med denne komponenten i ett år. Vi har på det nåværende stadiet fortsatt ingen fornemmelse av hvordan dette elementet skal defineres og hvordan det skal regnes ut.
- *Lokaliseringssignal*: Statnett har presentert en ny beregningsmetode som hittil fremstår som vilkårlig begrunnet. Dette må ses i lys av at Statnett de siste årene har presentert ulike varianter som etter nærmere vurderinger og motstand fra nettkunder har blitt lagt til side. De ulike metodene ville ha medført betydelig forskjell i kostnader for industribedrifter. Det er uklart når ny metode innføres. Statnett har tatt til orde for at denne komponenten kan innføres før de andre elementene er ferdig utarbeidet og avklart. Norsk Industri har påpekt at dette går på tvers av ambisjonen om innføring av en helhetlig tariffmodell.
- *Residualtariff*: Statnetts opprinnelige forslag til hvordan residuale inntekter skal beregnes ble avvist av NVE. Statnett har ikke presentert noen endringer til sitt opprinnelige forslag.



Det er også fortsatt uklart hvordan en ny regulering for anleggsbidrag vil implementeres og hensynas i tariffmodellen. Innføring av anleggsbidrag treffer i stor grad industriprosjekter og gir industriprosjekter et kostnadsansvar for nødvendige tiltak i nettet, og må hensyntas ved utforming av industritariffen. Anleggsbidrag taler derfor for et lavere fastledd i tariffen. I tillegg er våre innspill for gjennomgående tariff overhodet ikke håndtert eller drøftet av Statnett.

En (minst) toårig forsinkelse på ny tariffmodell og en skadelig og vilkårlig år-for-år-omlegging av eksisterende tariffmodell forplikter Statnett til å vurdere alternative løsninger såfremt disse er i tråd med energiloven, kontrollforskriften og EU-reguleringer. Norsk Industri har presentert og arbeider videre med en alternativ mulighet, der industriens kostnadsinndekning primært avgjøres av reell kostnadsreflektivitet. Denne metoden, som baseres i stor grad på dagens praksis i Tyskland, vil gi både kostnadsreflektivitet og en effektiv utnyttelse og utvikling av nettet. I tillegg inneholder modellen en robust håndtering av lokaliseringssprinsipp og gjennomgående tariff. Prinsippene i den tyske modellen er dessuten vurdert av EU-kommisjonen i en egen sak, og ble der ikke funnet å utgjøre ulovlig statsstøtte.

Det er ingenting som tyder på at Statnett har intensjoner om å utrede dagens tyske modell og hvordan den eventuelt kan tilpasses det norske systemet. Fransk tariffmodell for industri burde også vært belyst. I praksis innebærer dette at Statnett foretrekker en prosess med stor regulatorisk uforutsigbarhet med usikkert utfall fremfor å i det hele tatt vurdere alternativ.

Industriens synspunkter er spilt inn til Statnetts Markeds- og Driftsforum (MDF). I sakspapirene fra møtet den 2. mai 2019 skriver Statnett at det foreslås ingen grunnleggende modellendringer fra 2020. Dette er i tråd med Norsk Industris innspill, men gjenspeiles ikke i Statnetts forslag til endring for 2020. Denne motsetningen fremstår derfor som underlig. Det står også at det blir viktig å få økt handlefrihet til å fastsette et hensiktsmessig nivå på innmatingstariffen. Vi er enige i det, og mener det er minst like viktig å få økt handlefrihet til å sette riktig nivå på tariffen til SFHB-bedrifter som gjenspeiler deres kostnader. I sakspapirene presiseres det også at tariffmodellen må være bærekraftig. En tariffmodell som er svært uklar, og som på grunn av forsinket og tungvint utviklingsarbeid utløser vilkårlige og ubegrunnede endringer som påvirker store nettbrukere svært negativt og samfunnsøkonomisk ineffektivt, møter ikke dette kriteriet.

Med fortsatt henvisning til disse sakspapirer skriver Statnett at "vi ser viktigheten av felles oppfatning av mål og utfordringer som er knyttet til tarifferingen. Dette er nødvendig for å sikre en god prosess og diskusjon rundt mulige endringer i tariffprinsippene." Norsk Industri støtter denne målsettingen, og forventer dermed at våre synspunkt på ny tariffmodell tas til følge. Vi legger til grunn at Statnetts styre legger dette til grunn i sin beslutning i september.

Statnett og myndighetene har som ansvar å avklare handlingsrommet i regelverket for å bidra til forutsigbarhet. Norsk Industri har en rekke ganger oppfordret Statnett til en slik klargjøring, uten å ha blitt imøtekommet. Norsk Industri ber derfor styret om å sikre en slik klargjøring fra myndighetene nå i forbindelse med behandlingen av tariffen for 2020. Norsk Industris syn er at handlingsrommet ikke krever en slik endring som Statnett nå legger opp til. Hvis maksimal utnyttelse av handlingsrommet i EØS-regelverket forutsetter endring av NVEs forskrift eller endret forståelse av NVEs forskrift, bør Statnetts styre bidra til dette.

## Forventninger til arbeidet med ny tariffmodell

Statnetts nettkunder får de neste årene en mye høyere samlet tariffkostnad, også med videreføring av dagens tariffmodell. Dette er en utfordring for industrien, forsterket av den uavklarte regulatoriske situasjonen. Det særdeles høye nivået på kapitalelementene i Statnetts inntektsramme de neste årene er derfor like mye en del av diskusjonen som

industriens kostnader. Det er helt avgjørende for industrien og alle nettbrukere ellers at Statnett arbeider målrettet med å begrense sitt eget kostnadsnivå så mye som mulig.

I det videre arbeidet forventer vi at dagens modell videreføres inntil en ny langsiktig modell er utredet, drøftet med berørte aktører og implementert. Det finnes ingen god nettmessig begrunnelse for Statnetts vilkårlige år-for-år-endringer, og det skaper stor usikkerhet for store kraftforbrukere.

Videre gjentar vi forventningen vår fra protokoll av august i fjor at det utformes en langsiktig, regulatorisk robust og forutsigbar tariffmodell som anerkjenner relevante forhold knyttet til stort forbruk. Dette arbeidet må ha svært høy prioritet hos Statnett. Innretningen må være å utnytte handlingsrommet i EØS-regelverket maksimalt, noe som også vil gi den beste samfunnsøkonomiske løsningen. Det må være en totalløsning, der vi forventer at vårt gjentatte innspill om gjennomgående tariff for industri uavhengig av nettilknytning blir hensyntatt. Dette vil kreve involvering av regulator og departement, men Statnett bør ta på seg ansvaret for å få på plass en helhetlig og samfunnsøkonomisk effektiv tariffmodell for de store industriaktørene. Den må også ta høyde for innføring av anleggsbidrag fra 2019, som vil ha en åpenbar effekt på kostnadsfordelingen ved at industrien fremover i enda større grad enn i dag og mer enn andre forbrukskunder vil belastes sine faktiske henførbare kostnader. Vi forventer samtidig at vår oppfordring om å utrede dagens tyske tariffmodell blir tatt til følge, og at Norsk Industri får anledning til å drøfte denne metoden i fellesskap med Statnett.

## Oppsummert

*Dagens vilkårlige og skadelige år-for-år-endringer må opphøre.*

*Norsk Industri ønsker å bidra i arbeidet med en ny tariffmodell fra 2021, der vi forventer at den tyske modellen blir utredet.*

*En ny modell må bidra til regulatorisk forutsigbarhet.*

Oslo, 12. august 2019

For Statnett SF



For Norsk Industri



Stein Øvstebø  
Leder, Infrastrukturutvalget